

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A.Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <http://www.socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Savivaldybių merams

2018-07-13 Nr. (15.6-24) SD - 3953

Savivaldybių administracijų direktoriams

Kopija

Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų
tinkluiel. p. stopskurdas.lt**DĖL REKOMENDACIJŲ**

Gerbiamieji savivaldybių vadovai,

Primename, kad 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojo Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo (toliau – Įstatymas) pakeitimai, kuriais, be kita ko, socialinės paramos, skiriamos kitais Įstatyme nenustatytais atvejais, rūšių sąrašas papildytas naujomis formomis, numatant teisinį pagrindą savivaldybėms skirti ne tik vienkartinę, bet ir *tikslinę, periodinę, sąlyginę pašalpą* (4 straipsnio 2 dalis).

Siekdama teikiamos piniginės socialinės paramos veiksmingumo, taiklumo ir socialinio teisingumo, kad paramą galėtų gauti visi asmenys, kuriems jos labiausiai reikia, mažinti skurdo riziką ir socialinę atskirtį, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – ministerija), bendradarbiaudama su Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklu parengė ir teikia metodines rekomendacijas dėl minėtos Įstatymo nuostatos įgyvendinimo praktikoje.

I. Dėl socialinės paramos formų

Tikslinė pašalpa – galėtų būti skiriama esant sunkiai materialinei padėčiai būtinos socialinės paramos atvejais (pavyzdžiui, gydymosi išlaidoms kompensuoti, vaikų maitinimo išlaidoms dienos centruose apmokėti, išsiskolinimams padengti, būtinoms prekėms (buitinei technikai, namų apyvokos reikmėms ir kt.) įsigyti, mokamoms sveikatos priežiūros prekėms ir paslaugoms apmokėti, asmens dokumentams tvarkyti ir pan.).

Periodinė pašalpa – galėtų būti skiriama kaip papildoma parama socialinę atskirtį patiriantiems asmenims (pavyzdžiui, tėvams, vieniems auginantiems vaikus, vienišiams pensinio amžiaus asmenims, gausioms šeimoms, negalią turintiems asmenims, likusiems be tėvų globos vaikams ir pan.) ir mokama tam tikrą periodą.

Sąlyginė pašalpa – galėtų būti skiriama kaip skatinamoji priemonė tam tikroms (užimtumo, sveikatos, švietimo ir pan.) problemoms spręsti, *kai socialinės paramos teikimas socialinių problemų turintiems asmenims siejamas su pageidaujamu jų elgesiu*. Tokia socialinė išmoka galėtų būti mokama šeimoms ar asmenims su sąlyga, kad, pavyzdžiui, mokyklos nelankantys vaikai pradėtų ją lankyti, vaikams būtų atlikti skiepai, asmuo pradėtų gydytis (nuo priklausomybės,

užkrečiamųjų ar kt. ligų) ir pan., arba siekiant skatinti kitus asmeniui, šeimai ir visuomenei svarbius pokyčius (pavyzdžiui, smurto prieš vaikus mažinimas, socialinę atskirtį patiriančių asmenų integravimas į darbo rinką ir pan.).

Primename, kad pagrindai, kai socialinė parama skiriama kitais Įstatyme nenumatytais atvejais, turi būti nustatyti piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos apraše, kurį tvirtina savivaldybės taryba.

Vykdamas Įstatymo įgyvendinimo stebėseną, matyti, kad, įgyvendinant Įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą teisinį reguliavimą dėl socialinės paramos skyrimo kitais Įstatyme nenumatytais atvejais, savivaldybių administracijos neretai apsiriboja vienkartinės pašalpos išmokėjimu (dažnai vieną kartą per metus) neatsižvelgiant į realų paramos poreikį ir jos veiksmingumą, vadovaudamasi savivaldybės tarybos patvirtintu *Vienkartinų pašalpų skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašu*. Atkreiptinas dėmesys, kad socialinės apsaugos ir darbo ministras 2017-03-02 raštu Nr. (15.6-35) SD-1255, kreipdamasis į savivaldybių merus ir savivaldybių administracijų direktorius, ragino peržiūrėti piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos aprašus bei numatyti teisinį pagrindą skirti ne tik vienkartinę pašalpą, bet, esant sunkiai šeimos (asmens) situacijai, ir periodinę ar tikslinę paskirties pašalpą. Taip pat siūlyta atsisakyti apribojimo skirti papildomą finansinę paramą, jeigu šeima (asmuo) gauna socialinę pašalpą ar kitą piniginę socialinę paramą Įstatymo nustatyta tvarka.

Kadangi, 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojus Įstatymo pakeitimams, socialinės paramos, skiriamos *kitais Įstatyme nenumatytais atvejais*, teikimas apima ne vien tik vienkartinę pašalpą, bet ir kitas paramos formas, tai neatitinka Įstatymo nuostatų. Todėl **kartotinai prašome peržiūrėti piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos aprašus ir juos patikslinti atsižvelgiant į Įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatytus pakeitimus, t. y. numatyti teisinį pagrindą skirti visų Įstatyme įtvirtintų formų paramą.**

Maloniai prašytume iki š. m. rugsėjo 1 d. informuoti ministeriją dėl piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos aprašo pakeitimo (nurodant pakeitimo datą ir Nr.) ar numatomo pakeitimo termino. Informaciją siųsti ministerijos Piniginės paramos ir būsto skyriaus vyriausiajai specialistei Kristinai Tumienei (el. pašto adresu: **Kristina.Tumiene@socmin.lt** bei paštu).

II. Dėl bendradarbiavimo ir NVO dalyvavimo socialinės paramos procese

Primename, kad piniginė socialinė parama nepasiturintiems gyventojams teikiama vadovaujantis Įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintais principais, vienas iš kurių – *bendradarbiavimo ir dalyvavimo principas*, numatantis, kad piniginės socialinės paramos teikimas remiasi asmenų, kurie kreipiasi dėl piniginės socialinės paramos, bendruomenės, bendrojo naudojimo objektų valdytojų, *nevyriausybinų organizacijų*, savivaldybės, valstybės institucijų ir įstaigų bendradarbiavimu ir tarpusavio pagalba. Nevyriausybines organizacijas yra svarbūs valstybės partneriai sprendžiant bendruomenėje kilusias problemas. Jų vaidmuo, teikiant socialinę paramą, bei glaudus bendradarbiavimas su savivaldybėmis ypač svarbus. Todėl Piniginės socialinės paramos teikimo komisijoje (taryboje) svarstant klausimus dėl piniginės socialinės paramos skyrimo ar kitos pagalbos teikimo nepasiturintiems gyventojams, siūlytume aktyviai bendradarbiauti ir pasitelkti nevyriausybinių organizacijų atstovus dalyvauti šiame procese.

Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo veikla grindžiama darbu šiose prioritetinėse grupėse: rizikos grupės vaikai; rizikos šeimos; neįgalieji; asmenys, sergantys priklausomybės ligomis; nuteistieji ir asmenys paleisti iš įkalinimo įstaigų; prekyba žmonėmis ir prostitucijos aukos; psichinė sveikata ir kt. grupės, kurios gali susidurti su skurdu ar socialine

atskirtimi. Papildoma parama šioms asmenų grupėms ypač aktuali siekiant mažinti jų socialinę atskirtį ir skurdo spąstų riziką.

Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo siūlymu, įgyvendinant Įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą teisinį reguliavimą, *sąlyginė pašalpa* galėtų būti skiriama asmenims, kurie sutinka dalyvauti nevyriausybinių organizacijų vykdomose socialinėse programose (pavyzdžiui, „Socialinę atskirtį patiriančių asmenų integracija į darbo rinką“, „Kompleksinės pagalbos šeimai“ projektų dalyviams). Ši parama galėtų būti teikiama nepinigine forma, pavyzdžiui, kompensuojant kelionės išlaidas asmenims, kurie naudojami viešojo transporto paslaugomis (tai leistų asmenims aktyviau ieškoti darbo, reguliariai dalyvauti projektuose ir nepatekti į baudų ir skolų liūną už važiavimą viešuoju transportu be bilieto), apmokant medicininės patikros išlaidas asmeniui įsidarbinus, apmokant vaikų vasaros stovyklas, išlaidas už darželį, būrelius ir pan.

Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklas pastebi, kad dėl neadekvačios skolų išieškojimo sistemos žmonės dažnai dirba nelegaliai, emigruoja arba yra priversti gyventi iš valstybės teikiamos socialinės paramos. Sudarius sąlygas paramos gavėjams grąžinti skolas arba bent dalį jų, tikėtina, kad šie asmenys greičiau įsitvirtintų darbo rinkoje. Tinklo siūlymu, siekiant šio tikslo, asmenims, turintiems išsiskolinimų, galėtų būti skiriama *tikslinė pašalpa* išsiskolinimams už būstą padengti arba savivaldybė galėtų apmokėti bent dalį skolos.

Be kita to, atkreipiame dėmesį ir į tai, kad viena iš visuomenei naudingos veiklos sričių – veikla nevyriausybinėse organizacijose, veikiančiose socialinės, švietimo, sveikatos, kultūros, aplinkosaugos srityse. Todėl, skatinant gyventojus aktyviai prisidėti prie bendruomenės gerovės kūrimo, jų iniciatyvą ir darbinę motyvaciją, siūlome, organizuojant visuomenei naudingą veiklą, į šį procesą įtraukti nevyriausybines organizacijas kaip socialinius partnerius.

Dėkojame už konstruktyvų bendradarbiavimą, kasdienį rūpinimąsi nepriteklių patiriančiais savivaldybių gyventojais ir tikime, kad bendras, nuoseklus ir profesionalus ministerijos, nevyriausybinių organizacijų, savivaldybių politikų bei specialistų darbas turės įtakos pozityviems pokyčiams mažinant skurdo riziką ir socialinę atskirtį.

Pagarbiai

Viceministras

Eitvydas Bingelis